

DEBRECZEN

POLITIKAI, TARSADALMI és KOZGAZDASZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj
Nagy hirdetés 5 kr.
Kis hirdetés 10 kr.
Hirdetés 1000 szavúig 100 kr.
Hirdetés 1000 szavúig 100 kr.
Hirdetés 1000 szavúig 100 kr.

Hirdetési díj
Nagy hirdetés 5 kr.
Kis hirdetés 10 kr.
Hirdetés 1000 szavúig 100 kr.

Hirdetési díj
Nagy hirdetés 5 kr.
Kis hirdetés 10 kr.
Hirdetés 1000 szavúig 100 kr.

Hirdetési díj
Nagy hirdetés 5 kr.
Kis hirdetés 10 kr.
Hirdetés 1000 szavúig 100 kr.

SÁNYI-féle

ramat

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

nyárad utcán 2211. sz. a.

Kanócz és nem — akna!

(r. e.) A Balkán-félsziget — úgy lát-
szik — mégsem annyira akna, mint gyu-
ta es, a melylyel okos, vagy (mondjuk in-
kább) ravasz államférfiak akarják fel-
robbantani az európai népek alatt tárogó
politikai aknákat.

Ha Szerbia és Bulgáriaország versen-
gése nem jelentene egyebet, mint két kis
fejedelem irigységének kakas-viadalát, az
egész ügy bizonyára nem tartotta volna
lázás izgalomban az európai népek és uralko-
dók kedélyeit. Még a görög forrongás
sem hozott volna ki áldott nyugalomból
és az egészet körülbelül azzal az érdeklé-
szeliséggel volna Európa, a melylyel nézte
az óriás Gulliver a liliputiak nyüzsgő te-
vés-vevését. Az egész balkáni mozgolódást
egy-egy állam óriás, fegyveres karjának
legeszkélyebb mozdításával is elfojthatta
volna, csak hogy a kakas-viadal csupán izeli-
től szolgál a nagy program élén, azután
jön a hatalmasabb küzdelem, a véres bika-
viadal és éppen az a baj és az az ag-
gasztó, hogy Európára nézve éppen nem
közönyös, hogy ezen állam-Gulliverek me-
lyike eszközöljön rendet Liliputban? Mert
a ki ott rendet csinál, az egyszer-
mind terjeszkedik, hatalmasodik és meg-
bontja azt a sokat emlegetett európai
egyensúlyt!

Varsó környékén a napokban tartott
katonai hadgyakorlatok alkalmával pedig Gurko
ábrornok a tiszték előtt ekként nyilatkozott:
„Köszönöm, hogy a csapatokat
oly jól kiképeztétek. Talán nincs
messze az idő, mikor legnagyobb
elleneségünkkel kell megmér-
kőznünk.

Imé, a két egymásra legféltékenyebb
allam enyelgéseinek egyike! Mert ha Orosz-
ország készülődik, nem teheti más ellen,
mint ellenünk, a kik ellen (szent meggyő-
ződésünk most is, minden a császár és I. Sa-
ndor fejedelem között jelenetezett kiátkozási
és neheztelési komédia daczára) előre ruk-
koltatta a bolgár fejedelmet s rövid idő
alatt ki fog sülni, hogy ez a bástya az
orosz császár érdekében foglalta le a Balkán
sakktabla két kockáját. És Oroszország
tagadhatatlanul ügyesen kezeli a Balkán-
kánóczt. Az ő részén látszik lenni most
már Törökország is, a bennünket védő
szerb figura pedig jóformán el van ütve s
igy a Balkán-helyzet reánk nézve legalább
is aggasztó. Híjába organizálta oly fénye-
seu Kállay Béni közös pénzügyminiszter
Bosznia és Hercegovinát, ha e két occu-
pált tartományt vagy el kell vesztenünk
és ezen esetben Oroszország kedvéért orga-
nizáltunk, költöttünk és építettünk, vagy
pedig csak nagy vér- és pénz-áldozat áran
fogjuk megtartani. Hogy tartós nyuga-
laura és mostani passzív magatartásunk tar-
tosságára sokáig nem számíthatunk, erre
mutat az is, hogy monarchiánk (egy n e p-
főlk elés ürügye alati) minden arányos-
ságon felül fokozza haderejét s a legköze-
lebb tartandó nagy hadgyakorlatok meg-
szemlélésére — így olvassuk — minden
szokás ellenére, már idegen tiszték sem hi-
vatnak meg.

Hogy Oroszországra, Ausztria és Ma-
gyarországra nézve viszály-aknája volnának
a Balkán-tartományok, ez megkérdőjelez-
hető nem mondható. Meglepető és éppen
ily mérvben megdöbbentő már az, hogy a
Balkán-félszigeten sodort kanócz néhány
szikra már-már belepattant a francia
visszatorlás puskaporos hordójába is. Már
volt alkalmunk utalni rá, hogy a Görög-
országhoz intézett ultimátum első sorban
Franciaország ellen kijátszott tromf, mely-
lyel a többi kabinetek a köztársasági
Freycinet-kormányt a sikertől megakarták
fosztani.

És a midőn ezt szándékolták, bizo-
nyára nem a Freycinet államférfiui babé-

rait irigyelték meg, de aligha nem a nagy
politikai tűzmeister, Bismarck volt az, ki a
francia közbelépésre a hatalmak ultimátu-
mával vágott vissza. Mi végből tette meg
a közbenjárás léptét Franciaország? Tehát
csakugyan a visszatorlás viszketege bántja
annyira, hogy az összeütközés alkalmát
maga idézi elő? Miért berzenkednek e mi-
att legelső sorban a német-
országi lapok? Mert fujja fel oly igen
nagyra a francia akció jelentőségét Né-
metország? Talán azt véli, hogy a most
még készületlen és odahaza oly széthúzó
országot reményli még egyszer összetörni,
mielőtt ez magát hozzá érlelné visszator-
lási-álmához? Bármint álljon a dolog, a
nagyhatalmak közötti harmonia megbom-
lott s ha a nagyhatalmak képtelenek
együttesen intézkedni a Balkán-zavarban,
akkor nem sokára meghalhatjuk azt a
sokat emlegetett „első agudorrenést” és
e zene mellett, abban a tancsteremben —
mi vagyunk foglalkozva az első kerü-
gőre!

— Országgyűlés. A képviselőház szomb-
aton tartotta a husvéri szünet után első ülés-
t, melyre a képviselők közepes számmal je-
lentek meg. Az elnök mindjárt az ülés meg-
nyitása után, megindulást remegő hangon és
meleg szavakban emlékeztetett meg Pauler
Tivadar igazságügyminiszter elhunytáról s a
naz elnök helyesléssel találkozott, midőn
a zebek közt kiemelte, hogy az elhunyt pár-
tikutóbság nélkül mindenkinél tisztelettel s be-
csülettel birta és kiemelte. Az elnök javas-
latára elhatározta a ház, hogy Pauler Tivadar
elhunyt feletti részvételek jegyzőkönyvét is
kifejezést ad és ezt közölni fogja a gyász-
szóló családdal; továbbá elhatározta a ház,
hogy testületileg részt vesz a temetésen s az elhunytak sírjára cserkeszo-
rut tétet. A más természetű elnöki előterjesz-
tesek után Hegedűs Sándor négy és Lu-
kács László egy jelentést mutatott be a
pénzügyi bizottság részéről, különböző törvény-
javaslatokra vonatkozólag, melyek közül a
tővárosi állami rendőrségi lak-
tanyára vonatkozó jelentés, illetőleg törvény-
javaslat a hetűti ülésben fog tárgyalni. —
A keddi ülésben, korábbi megállapodáshoz
képest a népfőlk elésről szóló tör-
vényjavaslat kerül tárgyalás alá.

— A Romániával kötendő kereskedelmi
szerződés tárgyában az osztrák-magyar mo-
narchia képviselőit pénteken mutatta be báró
Mayer, ezután az előzetes tanácskozásokat
tartották meg. Szombaton tartották meg az
első ülést a pénzügyminiszteriumnak erre ki-
jelölt teremben. Románia részéről kiküldettek:
Degre Aurel volt miniszter és közgazdasági
szakember, jelenleg a semmitősek tagja;
Ghika herceg a Dunabizottság tagja; Cantu-
cuzeno duhányegydárusági igazgató. Azon
becsi hír, hogy a Romániával való közvetlen
vasúti tarifák iránti egyezményt felmondták,
igen nyomasztó hatást gyakorolt. — Erdélyi
képviselők memorandumot adnak ki a
szerződés ellen.

— A forrongó Balkán. Görögország meg-
sem nyugodt. Dehansy ideiglenesen a hadügy-
miniszteri tárcát is átveszi. — Egy igen ol-
vasott elzslap szerkesztőjét a király megsér-
tése miatt elfogták. A kormány a nemzeti
banknál 15 millió köcsönt vett fel. A kül-
földi hadihajók a Pireusban horgonyoznak. A
konstantinápolyi minisztertanács a görög kér-
désrel foglalkozott és elhatározta, hogy ha
Görögország nem veti magát
teljesen alá a nagyhatalmak
ultimátumának, Törökország
erélyesebb rendszabályokhoz
fog nyulni. — Török körökben úgy vé-
lekednek, hogy a görög kérdés véglegesen
még akkor sem lenne megoldva, ha a lefegy-
verezés tényleg meg is történnék. Attól tar-
tanak ugyanis, hogy abban az esetben Görög-
országban forradalom üt ki, vagy ha ez nem
is következne, be, kétségtelen, hogy Fran-
ciaországban és Angliában Görögország bar-
ráit következtesen oda fognak törekedni,
hogy Törökország bizonyos területeket enged-
jen át a görögöknek.

KARCZOLATOK.

(A király mondta! — A neheztelt mondás. — Ös z-
s z e s művek. — A concert. — Jókai megint! Szilá-
gyi és Pauler. — A hályog.)

A féléhvataios czafalotok daczára, két-
ségelemlül állítatik, hogy a király, a vé-
r m e z e i felvonulás alkalmával... épen csak a

honvéd tanzászlóalj felvonulásával nem volt
megelégedve.

A Vörösvártól való „dupla” mars által
elgyötért, borjuval, czélszerűtlen és utiportól
lepert ruhával elmaskarásított fiúk felvonulá-
sára azt mondá, hogy:

— Es ist der reine Unsinn...
(Ez a tiszta*észtelesség.)

No, de se baj! A kemény ítélet nem a
derék magyar fiuknak szól, hanem a bárgyu
katonai-czopfukak, a mely őket így elekteleni-
tette. A hadgyakorlatokon másképp hangzott a
királyi szó s bizonyára nem a bemák, slezák
és sváb fogja királyát megolalmazni egy újabb
Königrätztől, hanem a magyar. Így tanítja a
történelem... nekünk.

Miért is ne lelkesüljön a magyar honvéd,
mikor — kárpótálásul az elvont agyvert —
kapott már is... bornyut a hátára.

Egy-egy ilyen bornyu egyenes szülőtte a
mi b i r o d a l m i-politikánk legszavá-
s a b b dolgainak.

De mi mást is irigyeltünk mi a közös
hadseregétől, mint éppen csak a... bor-
nyut?!

Mikszáth Kálmánnak rossz néven veszik,
hogy Nagy Andrást uramnak, a h. m. vásárhe-
lyi ártezi kut áldozatkész létrehozójának, er-
ről írott cikkében egy (amitőlóg nem valami
emés) mondatot adott a szájába. Átvettük mi
is, de nem találtunk a dologban semmi bántót.

De ha így is volna, ne feledjük, hogy ez
a kitűnő elbeszélő, nálunk arra van kárho-
ztatva, miszerint valamely képviselőnek, tehát
a legszelemlenebb és legkevesebb hasznos
kompaniának naponta szellemes mondasokat
utajjuzsáson a „Pesti Hírlap”-ban:

Ilyeténképen nem is lenne csoda, hogy
akkor, a midőn értelmes embereket be-
széltet — ideitlen beszédek rak a szájukba!

- A: Mit olvasgatsz édes komám?
- B: Egy író barátunknak a röpiratát; az a címe, hogy „Rengeteg csalások!”
- A: Csak egy röpirat volna ez? Azt hittem, hogy az összes művei!
- A: Te is belepél a debreczeni zeneked-
velő egyesületbe?
- B: Mi volna a célja?
- A: Hát concerteket rendezni!
- B: Jaj édes vérem! mikor látom, hogy a
nagyhatalmak hol békét csinálnak a Balkán-
félszigeten, hol pedig háborút! akkor inkább
olyan egyetbe szeretnék belépni, a mely ren-
dezné nem a debreczeni, hanem a euró-
pai concertet!

Jókai Mór megint pórul járt a maga
udvarnokkodásával.
Meglátogatta József főherceget Fiume
mellett.

— Tudtam, hogy meglátogat! fogadta őt
a kertben foglalatoskodó főherceg.
— Hogy-hogy, kérde Jókai.
— Mert a Bóra erősen fujt... felel
meg neki József főherceg.

Jókai Mór tehát, ki e dolgokat — nagy-
naivul — maga zengsedezi el a „Nemzet”-ben,
szélhordta garabonciás diáknak
tekintik az udvarnál.

Azt se halgatja el, hogy a főherceg
asszony csak úgy az erkélyről beszélt vele s
a főherceg be sem hívta kívülről a szobá-
jába.

Ugy kell neki! A ki a nemzettel nem
törődik és a hatalmasokkal szemben elbizako-
dik, az két szék közt pad alatt marad!

Pauler elköltöztött, Szilágyi Dezső most
jöhet.

Pauler számára nem találko nagyobb és
sebb dicséretet, minthogy nem illett a Tiszá-
kormány keretébe.

Szilágyira nem találko nagyobb gyalázatot
minthogy — egészen bele fog illeni!

Tisza Kálmán igazán nagy taktikus!

Jön a népfőlk elési törvényjavaslat tár-
gyalása.

Tehát lehozta Budapestre — az ud-
vart is!

Egy szemorvos működik most a királyi
lakban. A királynő beteg szemét gyógyítja.
Valjon észrevette-e, hogy a király és a
nép szemén is van egy hályog.
Ugy hívják hogy — Tisz a Kálmán!
Gili Balázs.

Hajdumegye 1885-ben.

(Az alispáni jelentésből)
A Rásó Gyula alispán ur által nagy
gonddal összeállított s nyomtatásban szétos-
tott terjedelmes jelentés, há képet nyújt
Hajdu-megye múlt évi állapotáról. Lspunk-
szuk terehez mérten, mely gyakran idez elő
anyaghalmozást, csak is kivonatossan, csupán a
lényeges tetteket érintve, ismertetjük e je-
lentést:

I. A megye háztartása.
Összes bevetel: 54,983 frt 88³/₄ kr.
kiadás: 42,822 32
Készpénz maradvány: 2161 frt 56¹/₄ kr.
Továbbá 1790 frt 32 kr betéti könyvben és
391 frt 32 kr előlegben.

A megyei házi pénztárnál kezelt külön-
böző pénztárak múlt évi állását illetőleg a kö-
vetkező adatok nyújtanak felvilágosítást: (itt
csak a maradványokat soroljuk fel.)
Házi pénztári letéti pénztárnál:
Maradvány készpénzben: 915 frt 05 kr.
takarékpénztári

könyvben: 19,846 frt 44 kr.
Telekvásárlási pénztárnál:
Maradvány készpénzben: 419 frt 28³/₄ kr.
Jegyzői nyugdíjalapi pénztárnál:
Maradvány takarékpénztári

könyvben: 1508 frt 78 kr.
Maradvány készpénzben: 19 frt —
Körödi alapi pénztárnál:
Maradvány takarékpénztári

könyvben: 1841 frt 57 kr.
Betegpótlási pénztárnál:
Maradvány készpénzben: 2011 frt 17³/₄ kr.
Utepiteszeti pénztárnál:
Maradvány készpénzben: 7477 frt 16¹/₄ kr.

„ értéken: 251,558 frt 68 kr.
Katonai beszállásolási pénztárnál:
Maradvány készpénzben: 1262 frt 02 kr.
Kerületi pénztárnál:
Maradvány készpénzben: 1256 frt 49 kr.

Ipariskola alapi pénztárnál:
Maradvány készpénzben: 253 frt —
betéti könyvben: 9 frt 26 kr.
„ Árvapénztárnál.
Közös pénztárnál:
Maradvány készpénzben: 1,693 frt 18 kr.

„ adós levelekben: 97,398 frt 44³/₄ kr.
„ takarékpénztári
könyvekben és érté-
kpapirokban: 14,860 frt 72 kr.
Maradvány drága-ágokban: 238 frt —
Tartalékállpnál:
Maradvány készpénzben: 78 frt 95¹/₂ kr.

Letéiben:
Maradvány készpénzben: 637 frt 50 kr.
Bírságpénz:
Maradvány takarékpénztári

könyvben: 210 frt —
II. A megye szervezete, ügy és
pénzforgalom.

A törvényhatósági bizottság — a tiszt-
sélőkön kívül — 240 bizottsági tagból állott.
Tartatott közgyűlés 4, — számonkérő szék
kettő, — központi választmány ötös 6, —
közigazgatási bizottsági ötös 12. Ez utóbbi
elintézett 1584 ügy darabot, — hátrányban
maradt 51 drb. A fegyelmi választmány tar-
tott 5 ülést, a felebbezett árva ügyek ellátá-
sára alakított közig. bizottsági koldtődtő 5
ülést, — a közig. bizottság érdesszeti albizot-
tsága 5 ülést, a jegyző szigorló bizottság egy
ülést.

A különböző törvények által kívánt bi-
zottságok elnökei: Egészségügyi bizottság:
Szinay Gyula. Igazoló választmány: Kárpá
Mór. Bíráló választmány: gróf Dégenfeld Józ-
sef. Nevelésügyi bizottság: Szakszó Reszó.
Statistikai bizottság: Rásó Gyula. Lotényész-
tési bizottság: Rásó Gyula. Állandó választ-
mány: Rásó Gyula. Központi választmány:
Rásó Gyula. Lóavató bizottságok: a h.-szoboz-
ló avató kerületben elnök Csapó István, —
a h.-bőszőrményi állítási kerületben N. Szabó
Mihály. Közigazgatási bizottság: grf Dégen-
feld József. Felebbezett árva ügyek tárgyalá-
sára hivatott bizottságok: grf Dégenfeld J. —
Erdőrendészeti albizottság: Sinay Károly. Erd-
dei kihágási ügyekben II-od fokban ítélő bír-
ság: grf Dégenfeld J. A megyei pótládó egyé-
nenkénti kivételése elleni felszólalások elinté-
zésére hivatott bizottság: grf Dégenfeld J.
Börtönvizsgáló bizottság: grf Dégenfeld J. —

ost jelent meg!!
hető alulírottán vagy
OLY AKAD. KÖNYVARUSNÁL
DOTT LEMONDANI!!!
HÁROM KÖTETBEN,
Irta:
denfrost) GYULA.
ára bérmentes küldéssel
rt és kapható
i Lajosnál
ten fűrdő-utca 4.

Ezeket kívül volt még két bizottság: Arvaszki élésekben szavazati bizottság, bizottsági tagok és vasuti szemlélo bizottság. Az alispáni igazgatóság érkezett 8501 ügy drb, melyből elintéztetett 8396 drb. Közgyűlési elintézés elé utaltatott 469 drb. Az alispáni hivatalhoz érkezett képzésben és értékelésben: 114,066 frt 26 kr. Jótékonykezű gyűjtések eredménye: 1451 frt 20 kr.

III. Tanügy. E rovatot feleslegesnek találjuk újra ismertetni, miután a tanfelügyelői jelentés nyomán annak idejében részletesen ismertettük.

IV. Közegészségügy. A közegészségi állapot nem volt kedvezőnek mondható. Uraikodó betegségek voltak: a tüdőb, vérheny, kanyaró, hólyagos himlő. Meghalt 1885 év folyamán 4609 egyszemély, — 1000 lakosra esik 28 %. A születések száma 6077, — így a szaporodás 1468 főnyi. Rendkívüli haláleset történt 83, ebből öngyilkosság 36, — a mi elég kedvezőtlen arány. A védhiműltetés az egész megyében jó sikerrel bevezetett. Orvosrendőri bonczvizsgálat 13 hullán eszközöltetett. A megye 20 községében fentállott 13 nyilvános gyógytár és 2 orvos által fenntartott közi gyógyeztár. Munkálatok a megyében 25 orvostudor, 5 sebész, 10 állatorvos, 73 gyógyszerész mester, 101 okleveles és 8 polgári baba, — összesen 162 egészségügyi személy. Ezeket kívül 2 orvostudor, 2 sebész, 2 állatorvos, 87 okleveles és 8 polgári baba magánorvosokat foglaltatott. A megye 20 községe közül orvos helyben van 14 községben.

(Folyt. köv.)

Egyház-kerület.

— A tiszántúli ev.ref. egyház-ker. közgyűlése. — Debreczen, május 8-án.

A ma megnyitult gyűlésen elnököltek Révész Bálint püspök és Váillyi János főgondnok.

Révész Bálint püspök imája után, ugyanó vizsatekintést szentel több lefolyt nevezetebb mozzanatoknak; legelőször emlékszik meg Kiss Áron esperes jubileumáról. Épp ily feljegyzésre érdekes mozzanat volt Szilágyi István m. szigeti tanár tanárkodásának 40 éves jubileuma és a Szász Domokos erdélyi ref. püspök beiktatója. Utal a nevezetesebb tárgyalni valókra, ezek közül kivált a leiratokra, melyek kivált a debr. főiskolával szemben álltanak fel nagymérvű ignyket. Megemlékszik az arviz által sújtott sályi egyház javára eszközölt, 900 forintot eredményezett gyűjtésről, az áldomsi és véstői lelkészválasztásokról, hol mindkét helyen a felebbség ellenére választottak. Üdvözi az egyházkerületi közgyűlést, "talán — ugymond utolszor", mert éri szellemi erejének rugáprossága mellett testi erővesztését. A közgyűlés támogatását kéri munkásságában. A közgyűlés éjénzessel kíséri elnökének megindító szavait.

Utána felszólalt: Kiss Áron esp, miot az esp. kar legid. tagja, az emlitettekön kívül más jubileumról óhaját megemlékezni. A püspök ur ugyanis ezen évi jan. 16-án töltötte be hetvenedik évét. Vázolja érdemeit az iskola, hazai közélet és egyházterén. Bölc. Chryzostomosnak nevezi, kinek minden szava m. grad, ebből és fölel. Nehéz időkben az egyház bölcs révész ének nevezte s fennkölt beszédeiben örömet nyitvánja a felet, hogy a gondviselés Révész Bálintot adta fópásztorunkul s forró

A DEBRECZENI TARCZAJA.

Egy igaz ember emléke.

— Részletek Pauler Tivadar életéből. —

A legjobb, legnemesebb legtisztább emberet tette el tegnap a főváros és Magyarország élékben jelen volt e fényes gyászmenetben.

Eppen oly nagy czime az Pauler Tivadar, hogy a mily nagy tudós, amily kitűnő tanár és bölcsállamfértu, éppen oly jó ember volt. A királynak is volt oka arra, hogy küldött Pápai udv. tanácsos által részvetet fejeztette ki az elhunyt család előtt.

Talán a jó embernek volt legtöbb része azon szomorú és részvétteljes hangulatban is, a mely a képviselőház mult szombati ülését multa.

A képviselők lassan gyűlekeztek, és csöndes, elfojtott beszélgetéssel várták az ülés kezdetét; mintha kerülni akartak volna azt, hogy valakinek a nyugalmát tréfaszóval, vagy hanggal megzavarják. A jegyzőkönyv hitelesítése után az elnök kijelenté, hogy Pauler Tivadar igazságügyminiszter meghalt érdemeit ő méltányolni hivatta nincs, — lesznek bizonyan, ugymond, akik azokat följegyezik az utók számára. De azért röviden, néhány szóval, olyan erőteljes vonásokban feté le alakját az elhunyt, hogy szavai akkor is megrápkák lettek volna, ha a háznak nem minden tagja siratná is őszinte szívvel az elhunytat. De a mit a ház elnöke így kötelességet teljesítve tön, azt a jó barát, Paulernek annyi éven át politikai fejtársa is megtevé s hangjából kiértézt az a meghatottság, amelylyel a miniszter elhunytát fájálja. Megemlékezését mely csöndben hallgatták a képviselők, s csak akkor zúgott föl minden oldalról az egyhangú helyeslés, a midő az elnök javasolta a jegyzőkönyvi részvétlylvánitást s azt, hogy az el-

óhaját fejezi ki az iránt, hogy Isten még sokáig hagyja meg őt e mostani helyen. Az ismét felhangzó eljének utáni fontosabb tárgyak voltak Szász István a debr. egyház főgondnokának feleskete, ki a lelkes éjének után, rövid de fennkölt szavakban vázolta érzelmeit, és emlékezett meg 30 éve a debr. egyházzal és főiskolával kapcsolatos multjáról s igéri, hogy minden erejét ezek felvilágosítására fordítandja. Révész Bálint püspök üdvözi az egyházgondnokot. — Kézfogásra szólítja fel őt, mivel — hosszú évek után — ugymond egy közös pályán találkoznak. Ezután feleskettetik dr. Bacsoni Lajos jogtanár, ki szintén szól néhány köszönő szót.

Ilyes Bálint tanácsbíró lelkészi állásáról leköszönvén, azon tisztségéről is leköszönt. Révész Bálint püspök azt inditványozza, hogy a leköszönés sajnálatlalt tudomásul veendő s Ilyes Bálintnak, sikeres munkéseért, jegyzőkönyvi szavazat mondassék.

Kiss Albertet meglepte a lemondás, de el kell ismernie, hogy Ilyes Bálint mindamellett következtesen járt el. Azonban azt hiszi, hogy a lemondás felett ilyen ridegen és egyszerűen nem terhetne annak elfogadására; volt már példa arra, hogy egy lemondott tanács-tagot lemondásának visszavételére kérték fel. Ha pedig más egyh. ker. neznük, Szász Károly püspök példájában is van erre való előzetes eset. Ilyes Bálint nem ment át más világi pályára, ő most is nyugalmazzott lelkésznek tekintendő. Hivassék fel arra Ilyes Bálint, hogy reá nézve, az egyh. tanácsbírói állás nem levén összeférhetetlen, lemondását vegye vissza.

Gróf Degenfeld József főispán szívesen hozzájárulna ahhoz, hogy Fót. Ilyes Bálint ur lemondása ne fogadtassék el. Szónok szerint azonban a zsinati törvények 152. §. egyenesen kimondja, hogy tanácsbírákka azon egyház-kerületben lakó rendes lelkészek választhatók. A midő Ilyes Bálint leköszönt, szerinte elvesztette tanácsbírói minőségét. Hogy mint járnak el más egyházkerületekben, így esetekben s mily speciális okai lehetnek a törvényről való eltérésre, azt ő tekintetbe nem venné. Ő a püspök propozícióját fogadja el.

Lukács Ödön esperes szerint Ilyes Bálint nem vesztette el lelkészi kvalifikációját, hiszen lelkészi oklevelét nem nyujtotta be. A lelkési pályára — egész ségének helyreállításával — még visszatérhet. Eppen azért a Kiss Albert inditványát fogadja el.

Kiss Áron esperes szerint Ilyes Bálint is rendes, csak hogy nem működő lelkész. Váillyi János világi elnök kimondja, miszerint — a szónok számából kivethetőleg — Ilyes Bálintot rendes lelkésznek tekintni az egyházkerület.

Az egyházkerület elhatározza, miszerint Ilyes Bálint lemondásának visszavételére kéretek fel. Következik a lelkészségre képesített a tyafiak elbocsátása. Névsoruk ez idén a következő:

Biber József, Biró János, Csák József, Futó Zoltán, Joó Kálmán, Kerekes Sándor, Kaimár Ferencz, Kálmán Béla, Kis Antal, Kovács János, (D), Kovács János (V), Lányi Lajos, Miklósi Béla, Nagy István, Ormós István, Papp József (S. Patak), Révész Kálmán, Sáfár Imre, Soos Lajos, Szabó Aladár, Szabó József, Szecsi István, Szekeres Sándor, Szigeti Zoltán, Szikszay Zoltán, Takács Ferencz (S-Patakrol), Vászrhelyi Zsigmond, Vitéz Ignátz.

huoytnak ravatalára a haza nevében cserkoszort tegyenek. A főrendház nevében, ennek elnöke levelet irt az elhunyt fiához, az egyetem egykori tanára, az akadémia másod elnöke irant éppen ily méltón fogja gyászát kitejezni, ugy szintén a benne szeretett vezetőkjet gyászoló btróságok is. Nem részletezzük mindezt hiszen a részvét külső jeleit előre, minden előlegesen vett értesülés nélkül is meglehet írni, oly szokottak.

De szokatlanabbak a kormányon levő államfértak ravatalára hullott könnyek. Ezek Pauler ravatalának legzebb ékeségei...

Szamos, érdekesnél érdekesebb, Paulerra nézve szerföltöt jellemző részletet találunk följegyezve.

Az érdekesebbet összegezve e helyen. Tisza Kálmán is — könnyet ejtett elhunyt miniszter társának ravatalául.

Pedig így idő a mikor ő Pauler Tivadart mint „veszedelmes embert” nem vette kabinetjébe. 1875-ben történt. És ugyan mi hozhatta Paulert ilyen hírbé Tisza Kálmán előtt? Alighanem az az egyetlen eset, melyben Pauler önálló politikai véleményét mert kockáztatni, először és utoljára. Akkor volt ez, mikor a Lónyai bukása után, a Deakpártban a dezolució megkezdődött. A keleti vasut prioritások kérdésében a Szilvákabinet minisztertanácsot tartott, s konstatálta, hogy nem lesz többsége a képviselőházban, mert a Lónyay-párt az ellenzékkel fog szavazni. Tanácskoztak, hogy mi tevők legyenek, s Pauler is bele szólott. Azt javasolta, hogy legjobb lenne... kibekülni Lónyayval, és bevenni őt e kabinetbe. A miniszterek meghökkenve néztek először Paulerre, azután egymásra, s a tanácskozás abba maradt. Ez volt az első és az utolsó eset, mikor Pauler Tivadar beleszólt a politikába.

Emlékszünk jól a zsidó sajtó éles támadásaira a tiszta eszlári per folyama alatt. A zsidók berében álló lapok senkit ez időtájt kiemeltebbül nem támadtak, mint Magyarország igazságügyminiszterét. Hírnapl cikkekben követelték, parlamenti interpellációkban sürgették, hogy a pert utasítsa más törvényszekhez, csak a nyiregyházi ne tárgyalja. Pauler a törvénykönyvvel kezében ridegen utasította el az illetékelen követeléseket és sürgetéseket. A törvényes alapon álva hozzáférhetlen volt: fiat justitia... És a zsidó-lapok azt mondták róla tehetetlen dühökben a mit a szindarab minisztere irt az öreg Knaab Farkas Jeremiás folyamodványára: „Nagyon öreg adacta!” Szidó lapok ezek, csufondáros guny szóltak fel akkor is, a midő Pauler oly erélyesen szólalt föl a parlamentben a hitbizományok védelme mellett. Ki tette volna fel ezt a tárgylagossgát a polgár-miniszterről, kinek kinevezését hazánkban épp oly vívmányúl tekintett századunk demokrataus korszakellenének, mint az előtt a Horváth Boldizsáré? Azért, hogy a kisebb javadalmazása hivatalnokok fizetéseit bizonyos összegben alulfelegialhatlannak deklarálta, sok szegény család áldását érdemelte ki. A zsidó lapoknak (könyven érthető okból) ez sem tetszett. Az „örög” immár ad acta tetetett — isten akaratára, de ez jót a jók áldása kíséri örök nyugalom helyére!

Egyszerű emberek között is jól érezte magát. Egyszerű volt háza-élete is. Az atyához méltó fura vall az ezen egy fővárosi laphoz intézett levél is. T. szerkesztő ur! Becses lapja mai számában azt olvasom, hogy megboldogult atyám határozottan tiltakozott az ellen, hogy az academiából temettessék el. Ez értesítés téves. Atyám e tekintetben mit sem rendelt. De a családom és első sorban én voltam a baba n ézetben, hogy ha nem

Az előállottakhoz Révész Bálint püspök lelkes szavakat intézett. Felolvastatik a tanító-képességi vizsgáról szóló jelentés. Bizottságok küldetnek ki a főiskolai gazd. tanács jegyzőkönyvének, az egyh. ker. pénztárnok, az Andaházi-Szilágyi intézet, a Fönciére-budapesti bizt. intézet, a mezőturi egyház számadásának felülvizsgálására és díjlevelek, csereszterzések átvizsgálására.

Váillyi János főgondnok kérdést tesz az iránt, hogy miután a főrendházba meghivatott, mily magartartást kövessen e jog használatához?

György Endre orsz. gyűl. képv. szerint országos törvény rendelkezik s így ezen jogot, minden további intézkedés nélkül, igénybe venni kell.

Kiss Albert orsz. gy. képv. a maga részéről azt hiszi, hogy az orsz. törvény e kérdés felett intézkedett, ő mégis szükségesnek látja a kérdés iteni felhozatalát, mert midőn legutoljára foglalkoztak azzal, e fölött a kérdés felett csak is napirendre térünk, tehát határozatot nem hoztunk, állást nem foglaltunk el. Azt, hogy a főgondnok ur a kérdést felvette, ő csak köszönettel fogadja és részéről ebben csak is helyeslehető alkotmányos eljárást lát az egyház-kerülettel szemben. Az egész ügyet ő is befejezetteknek tekinti.

Tabajdi Károly azt hiszi, hogy a dolgot felvetése nem történetelt határozathozatal végett, mert a tárgyak között napirendre tűzve nem volt. — De valami célja mégis volt, talán csak az, hogy a főgondnok ur valami tájékozást nyerjen. Azonban ő e szempontból sem helyesli a dolgot új felmilitését s ezt nem történetelt óhaját tekinteni, mert az veszedelmes praecedenzet képezhetne.

Az egész incidens jegyzőkönyvbe nem vétetik.

Az egyet. konvent jegyzőkönyvének alapján, több rendbeli tárgy kerül szönyegre, melyek közül megemlitjük, hogy az orsz. közalap kezelési szabályainak több betervezett egyházmegyei vélemény alapján való megalkotására, Szei Kálmán esperes inditványára, őt tagu küldöttség küldetnek ki, a melynek tagjai: elnök Kiss Áron, Szeremley József, Lukács Ödön, Dávidházy János és Szei Kálmán esperesek. — A miszió-kérdés hosszabb eszmecsere-re ad alkalmat.

Az egyházmegyek egyhangulag tiltakoznak az ellen, hogy a saját gyamintézeteik tökéje az országos gyamintézet tökéjébe olvasztassanak.

Kiss Albert, orsz. gy. képviselő, gróf Degenfeld József főispán, Révész Bálint püspök, Kiss Áron esperes, Urai Imre, Ritók Zsigmond és mások felszólalásai után, e felszólalás magavá teszi az egyházkerület is s az iratok átdolgozás végett visszaküldetnek a conventhez, de előbb egy küldöttség terjeszt irányadó véleményt a legközelebbi egyházkerületi közgyűlés elé. Tagjai: Bencsik István, Szabó János és Peterdi Károly esperesek.

A különböző miniszteri leiratok közül, egy a püspököt az iránt keresi meg, hogy — a kiküldött biztos jelenléte szerint — némely középiskola épületei, mint például a h.-bőszörményi, kiuszajzási, m.-szigeti, szatmári, a tanításra elegendenek, mások, mint a mezőturi algyamnasium épülete, teljesen hasznavehetetlen. A miniszter kívánja ezen épületek rajzainak beküldését.

A debreczeni h.-mező-vászrhelyi, h.-bőszörményi, szatmári és kiuszajzási gymnazi-

umokban pedig tanításra nem képesített egyének működésén valamennyi tanár minősítési táblázatát és oklevelet.

Némely tanintézetekre (a h.-szoboszlói, h.-nánási és békesi) nézve kimondja a miniszter, hogy azok, a tanerők mostani csekély lettszáma mellett tovább fenn nem tarthatók. A mi pedig a h.-bőszörményi és h.-szoboszlói, polgári iskolával kapcsolatos tanintézeteket illeti, a miniszter nyilváníja, hogy azok jelentsek ki, miszerint vagy gymnáziumok, vagy polgári iskolák akarának-e lenni? A szatmári gymnázium oláh növendékeinek magartására nézve pedig jelentés kéretek.

Révész Bálint püspök erélyesen szólal fel a miniszteri leiratok ellen s kéri a többi közt, hogy hol veszi azt, a jogot a miniszter, hogy nézeteket vegyen fel? A tanügyi bizottságot óhajja megbízatni azzal, hogy a vádak közöltésének az egyes tanintézetekkel s a bizottság terjesztésben erre vonatkozó tüzetes jelentését.

György Endre védi a miniszteri leiratot, Kiss Albert a miniszter tubuzgóságát és a tanker. főigazgató eljárását ostorozza s erélyesen felel meg a leirat egyes pontjaira s a tanügyi bizottság véleményét fogadja el.

Elfogadatik a tanügyi bizottság véleménye, a mely szerint a leirat az egyes tanodákat fenntartó testületeknek adatik ki, válaszadás végett.

A debreczeni főiskolától a miniszter párhuzamos osztályok felállítását kéri oly osztályok mellett, a melyek 60-nál több tanuló számlálnak.

A tanügyi biz. véleményének alapján, kiadatik a debr. egyház gazd. bizottságának, hogy ez a kérdés anyagi oldalairól felvilágosítással szolgáljon.

Az ülés tovább foly.

Helyi hírek.

* Egyházkerületi közgyűlés. Mai napon vette kezdetét városunkban az ev. ref. egyház tiszántúli kerületének közgyűlése. Fontosnál fontosabb tárgyak vannak szönyegen, melyek közül nevezetes a konventi képviselő választásának kérdése; ezt hosszabb vita előzte meg, melynek szintere volt különösen lapunk is; előre látható, hogy e kérdésben elkeseredett viták lesznek halhatók, melyekről hű képpel szolgálunk lapunk olvasóinak. Kiemelni való tárgyak még a lelkész-és tanító-képességi vizsgák felőli jelentések, a környékbeli középsiskolákat és a debreczeni főiskolát illető javaslatok, az anyakönyveknek két példányban való vezetése, egy képezési tanár megválasztása, — a báró Baldácsi-fele alapítványról szóló jelentés, — a bennlakási törvények módosítása főiskolánkban, melyben a bennlakói feletti feltüjeletnek csaknem vétkes lanyhasága már is közmondásossá kezd válni, — a főiskolai nyilvancs olvasó szoba és ezenkívül vagy száz, melyek a három tanácskozási napot bőven elfoglalandják. Az egész sorozat közlésével nem mutatjuk olvasóinkat.

A gyűlésnek valóban megható mozzanatát képezte Révész Bálint püspök, lemondásteljes megnyitó beszéde, pedig az ő aggságára is ráillik a költő szava, hogy az „egy szép est alkonya”. Érdekes, hogy a két társ-

— Besz kiutetét el ne az okmán... Képzelt ványodott. Pé szott hangja tudott.

Végre, — után elkezdett büntény az e torlása ep az a büntény nek, testület szóval közves.

A többi helyes felelet lyebb jelöl lenni.

Nem tu Pauler tanároknál, h csetlen ifjut.

Dr. P a ügyi miniszte mia tagja. Bt Előbb Zagrá mint tanár, l temen volt a közí jog taná rábía póbtir 1871-ben Eot oktatásügyi ü ügyi miniszte elnöke és 18 ságügyi minis es a lipótreu Pauler dalmi működ mányi művel encyclopédiá eszjogtanba poraira.

A hatvanas évek elején történt. Egyik negyed éves joghallgatóra nézve anyagi körülményei lehetetlené tették az utolsó félévre való hivatkozást. Másrészt azonban azt sem akarta, hogy kárba vesszen a többi hét félév, melyeket sikerrel futott meg, végzetes elhatározás ériéldött meg benne. Meghamisította az indexet.

A tanárok aláírását és a kvesztorét a tandij befizetéséről szóló nyugta alatt a családias hiven utánozta, annyira, hogy a vizsgát kerő folyamodványára minden nehézség nélkül kitűzték a határidőt.

A vizga napján Pauler Tivadar kezében tartván az indexet, tekintetével folytonosan az ifjut fiksizozta, kit ez a tekintet annyira megzavart, hogy a többi tanárok által feltett kérdésekre csak fölteni — hatolni tudott.

A tanárok fejüket csóváiták az általuk szorgalmasnak ismert ifju zavarra fölött. Szánakozva tekintett reá mindenki, biztosra verén megbukását, ami bizony eléggé nagy csapás az oly emberre, ki a pálya végén szoritanak le a viszonyok, nagy fáradsággal és küzdelemmel megfuttott utjáról.

A sor a büntetőjog előadójára, dr. Pauler Tivadarrra került.

